

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 17.7.2012
COM(2012) 391 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Gennemførelse af den europæiske mikrofinansieringsfacilitet Progress — 2011

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Gennemførelse af den europæiske mikrofinansieringsfacilitet Progress — 2011

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	4
2.	Gennemførelsen med hensyn til mikrokreditudbydere	4
2.1.	Indgåede kontrakter.....	4
2.2.	Finansierede aktioner	6
2.3.	Godkendte og afslåede ansøgninger	9
3.	Virkningerne for låntagere af mikrolån.....	10
3.1.	Omfanget af mikrolån og antallet af støttemodtagere.....	10
3.2.	Typer af slutmodtagere	11
3.3.	Den sociale og beskæftigelsesmæssige virkning af mikrofinansieringsfaciliteten Progress	12
4.	Komplementaritet og samordning med andre EU-instrumenter	14
5.	Konklusioner og fremtidsudsigter.....	16

1. INDLEDNING

Den europæiske mikrofinansieringsfacilitet Progress (Progress Mikrofinansiering) til fordel for beskæftigelse og social integration blev oprettet i marts 2010 ved afgørelse nr. 283/2010/EU (i det følgende omtalt som "afgørelsen").

Mikrokreditudbydere i EU-medlemsstaterne kan ansøge Den Europæiske Investeringsfond (EIF) om garantier eller finansierede instrumenter (lånefinansiering, egenkapital og risikodeling), således at de kan blive finansielle formidlere under mikrofinansieringsfaciliteten Progress¹. De yder mikrolån (lån på under 25 000 EUR) til mikrovirksomheder eller enkeltpersoner, især arbejdsløse, personer, som er i fare for at miste deres arbejde eller for at blive socialt udstødt, eller som på anden måde er dårligt stillet, når det drejer sig om at få adgang til et traditionelt lån. Målet med mikrolån skal være at oprette og/eller udvikle mikrovirksomheder. I tidsrummet 2010–13 stiller EU 103 mio. EUR til rådighed for mikrofinansieringsfaciliteten Progress², og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) har forpligtet sig til at give yderligere 100 mio. EUR til finansierede instrumenter. Det samlede beløb på 203 mio. EUR er opdelt i følgende to komponenter: 25 mio. EUR til garantier og 178 mio. EUR til finansierede instrumenter. Mikrofinansieringsfaciliteten Progress gennemføres af EIF på vegne af Kommissionen og EIB.

2011 var mikrofinansieringsfaciliteten Progress' første hele operative år. I overensstemmelse med artikel 8 i afgørelsen dækker nærværende rapport gennemførelsen med hensyn til mikrokreditudbydere, herunder de kontrakter, der er indgået med EIF, den geografiske fordeling, de støttede aktioner og godkendte eller afslåede ansøgninger. Anden del af rapporten analyserer virkningerne på mikrolåntagerniveau, herunder modtagertyper og fordelingen på sektorer ud fra de data, der foreligger på nuværende tidspunkt. I de sidste afsnit ser man på komplementariteten mellem mikrofinansieringsfaciliteten Progress og andre instrumenter og udsigterne for den fremtidige udvikling. Rapporten dækker året 2011, men omfatter, hvor det er muligt, nyere data.

2. GENNEMFØRELSEN MED HENSYN TIL MIKROKREDITUDBYDERE

2.1. Indgåede kontrakter

Typer af finansielle formidlere

Mikrofinansieringsfaciliteten Progress står åben for en lang række finansielle formidlere på nationalt, regionalt eller lokalt niveau, herunder banker og institutioner uden for banksektoren, samt private og offentlige institutioner. Sektoren har vist stor interesse for de instrumenter, der tilbydes i faciliteten. Frem til marts 2012 havde EIF underskrevet 18 kontrakter med 16 mikrokreditudbydere:

¹ Yderligere oplysninger kan ses i gennemførelsesrapporten 2010, KOM(2011) 195.

² Ud over de oprindeligt planlagte 100 mio. EUR er der kommet yderligere 3 mio. EUR fra Europa-Parlamentets forberedende foranstaltning (yderligere oplysninger kan ses i gennemførelsesrapporten 2010).

- otte institutioner uden for banksektoren: *microStart* (BE), *Mikrofond* og *JOBS MFI* (BG), *Créasol* (FR), *Qredits* (NL), *Inicjatywa Mikro* (PL), *FAER* og *Patria Credit* (RO)
- syv banker: *Central Cooperative Bank* (CY), *Pancretan Cooperative Bank* (EL), *Siauliu Bankas* (LT), *FM Bank* (PL), *Millennium Bank* (PT), *Banca Transilvania* (RO) og *Volksbank Slovenia* (SI)
- en offentlig institution: *ICREF* (ES).

De mange forskellige finansielle formidlere giver faciliteten mulighed for at tilbyde en bred vifte af mikroiværksættere adgang til kredit (ligeledes jævnfør punkt 3.2).

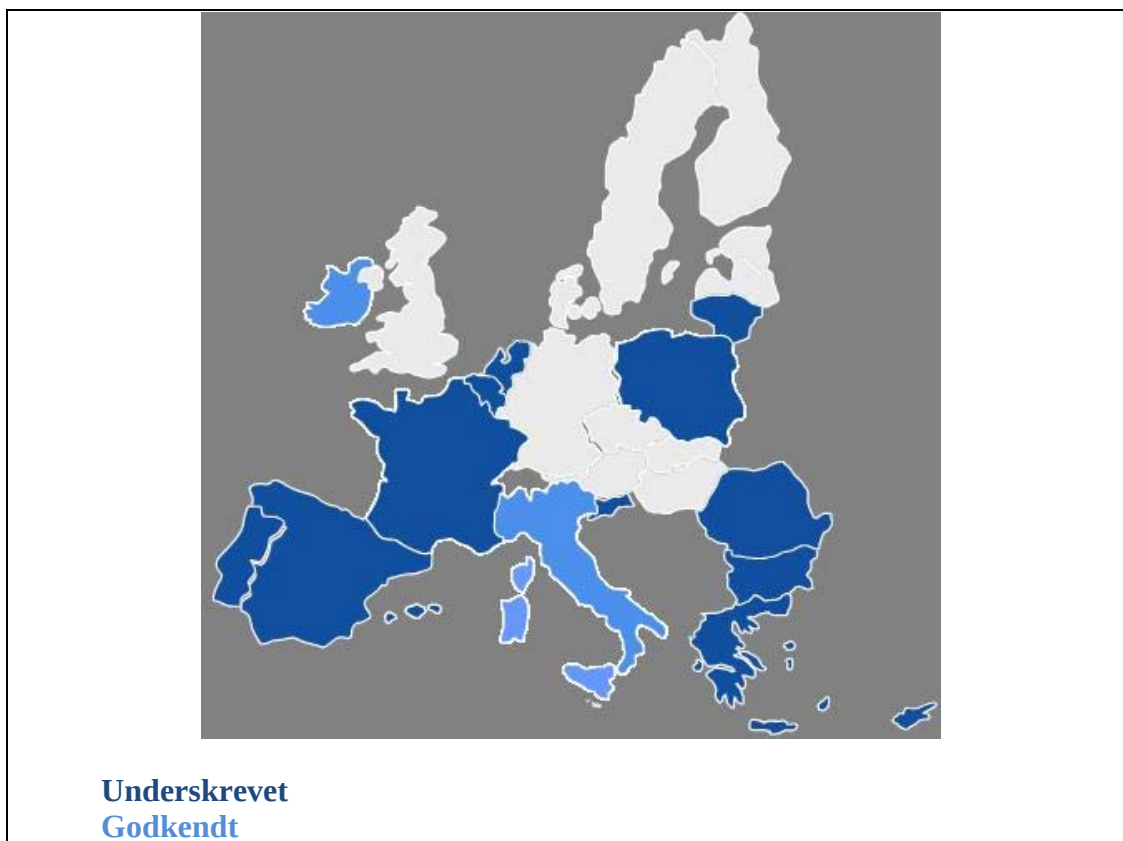
Mikrokreditudbydere er repræsenteret på alle territoriale niveauer. Nogle af dem dækker et helt land, f.eks. *FM Bank* i Polen, mens andre opererer på regionalt eller lokalt niveau. Den spanske institution *ICREF* fokuserer f.eks. på regionen Murcia, mens den portugisiske *Millennium Bank* har filialer i Lissabon, Porto og på Azorerne og Madeira. Den belgiske institution *microStart* har aktiviteter i dele af Bruxelles.

Geografisk fordeling

Selv om mikrofinansieringsfaciliteten Progress er efterspørgselsorienteret, tilstræbes der en afbalanceret geografisk fordeling. Det er derfor et krav til EIF, at de udsteder garantier for finansielle formidlere i mindst 12 medlemsstater og overholder en koncentrationsgrænse for garantier pr. land.

Ved udgangen af marts 2012 var der blevet udstedt garantier i seks lande (BE, EL, NL, PL, PT, RO — jf. tabel 1 med hensyn til yderligere detaljer).

Der blev underskrevet kontrakter vedrørende finansierede instrumenter i ni medlemsstater: BG, CY, EL, ES, FR, LT, PL, RO og SI. I henhold til forvaltningsaftalen vedrørende finansierede instrumenter under mikrofinansieringsfaciliteten Progress må de finansielle risici i forhold til formidlere i den enkelte medlemsstat ikke overstige 10% af investorernes samlede forpligtelser, dvs. aktuelt 17,5 mio. EUR. Med tre kontrakter, der samlet udgør 16,5 mio. EUR, er Rumænien det eneste land, som er nær på denne grænse.

2.2. Finansierede aktioner

Garantier

I garantikomponenten under mikrofinansieringsfaciliteten Progress, som udelukkende finansieres af Kommissionen, kan EIF udstede porteføljegarantier til mikrokreditudbydere eller udstede kontragarantier for at garantere for institutioner, som til gengæld udsteder en garanti for at dække mikrolånporteføljer hos mikrokreditudbydere. Med en garanti bliver det lettere for en mikrokreditudbyder at betjene målgrupper, der anses for at være risikable, såsom nystartede virksomheder, som kun har eksisteret i kort tid, unge eller personer, som kommer fra en minoritetsgruppe. Det er derfor, at dele af misligholdelser, som kan forekomme, dækkes af garantien og derfor tilbagebetales under mikrofinansieringsfaciliteten Progress³. Normalt er ansøgere om garantier mikrofinansieringsinstitutter, som allerede fokuserer på risikogrupper, såsom den belgiske institution *microStart*, der er særlig målrettet mod personer med indvandrerbaggrund, eller mikrokreditudbydere, som ønsker at udvide deres låneaktiviteter til risikogrupper. Takket være garantien fra mikrofinansieringsfaciliteten Progress betjener den polske *FM Bank* nyoprettede virksomheder, som har fungeret i mindre end 12 måneder.

I andre tilfælde anvendes en garanti til at forbedre lånevilkårene for mikrolåntagerne, dvs. lavere renter eller mindre strenge krav til sikkerhedsstillelse. For at kunne få en garanti måtte den rumænske bank *Patria Credit* sænke sin rente med 2,9

³ Ønskes en mere detaljeret beskrivelse af garantierne, henvises der til gennemførelsesrapporten 2010, KOM(2011) 195.

procentpoint og acceptere en personlig garanti fra kunderne i stedet for et krav om en tinglig sikkerhedsstillelse.

Da efterspørgslen efter garantier fra mikrofinansieringsfaciliteten Progress i begyndelsen lå lavere end forventet, blev garantiperioderne udvidet fra tre til seks år. Dette førte til en øget interesse for garantier, og inden marts 2012 var der sat seks garantiinitiativer i gang.

Finansierede instrumenter

Under komponenten finansierede instrumenter, som medfinansieres af Europa-Kommissionen og EIB, findes der fire typer produkter:

- seniorlån⁴,
- efterstillede lån⁵,
- risikodelingslån⁶,
- kapitalindskud (direkte eller indirekte kapitalindskud).

Seniorlån hjælper finansielle formidlere til likviditet, som de kan bruge til udlån i form af mikrokreditter. Med 13 udbydere af mikrokreditter, der har valgt seniorlån, har dette produkt været det hidtil mest populære svarende til forventningerne ved starten. En grund til seniorlånenes stærke stilling er, at de er relativt enkle produkter, og at de kan bruges hurtigere end de mere avancerede efterstillede eller risikodelte lån eller kapitalindskuddene.

Efterstillede lån giver en lempelse i kapitalkravene, især for små banker, der forsøger at øge deres kapitalgrundlag for at opfylde lovkrav. Disse instrumenter gør det lettere at få en mere omfattende finansiering fra andre investorer, og derved skabes der en gearingseffekt. Ved efterstillede lån er der et krav til de finansielle formidlere om at generere en mikrolånportefølje på mindst det dobbelte af det modtagne lånebeløb. Frem til marts 2012 havde en mikrokreditudbyder (*Volksbank Slovenia*) underskrevet en aftale om et efterstillet lån.

Risikodelingslån kombinerer elementer i seniorlån med risikofordeling i porteføljen. Ved risikodelingslån er der et krav til de finansielle formidlere om at matche det modtagne lånebeløb. Dette betyder, at gearingseffekten også er mindst det dobbelte af det oprindelige beløb. Risikodelingslån vælges oftest af banker, især i forbindelse med mindre solide projekter⁷.

Kapitalindskud kan tage form af direkte investeringer hos en mikrokreditudbyder eller indirekte investeringer i en fond, som investerer i mikrokreditudbydere. Eftersom kapitalindskud hjælper mikrokreditudbydere til at opnå en større finansiering, er det et krav til finansielle udbydere, at de genererer en

⁴ Hvis låneren går konkurs, skal seniorlånene tilbagebetales, før andre kreditorers krav kan honoreres.

⁵ Lån, som er efterstillet seniorlån.

⁶ Seniorlån kombineret med risikodeling i mikrolånporteføljen.

⁷ Det forventes, at en første risikodelingslånaftale underskrives i 2012.

mikrolånportefølje på mindst tre gange det beløb, der er modtaget som kapitalindskud⁸.

Komplementaritet mellem garantier og finansierede instrumenter

Mikrofinansieringsfaciliteten Progress betjener med sin omfattende række af produkter en bred vifte af finansielle formidlere i forskellige dele af Europa. Herudover supplerer de to komponenter i mikrofinansieringsfaciliteten Progress hinanden. For det første har muligheden for både garantier og finansierede instrumenter en positiv effekt på rækkevidden rent geografisk, da begge komponenter ofte anvendes i forskellige lande (jf. afsnit 2.1.). For det andet anvendes produkterne supplerende i tilfælde, hvor en mikrokreditudbyder har fået støtte under begge komponenter. *Pancretan Cooperative Bank* (EL) vil f. eks. i) anvende risikobeskyttelsen under garantien til dækning af en mere risikofuld portefølje af virksomhedsstartere, der har en virksomhed, som har eksisteret i mindre end tre år, eller til nye lånere, som ikke kan stille en tilstrækkelig solid sikkerhedsstillelse, og ii) trække på finansieringen i et seniorlån for at generere en særskilt portefølje, der er målrettet mod eksisterende virksomheder, som ville have vanskeligheder med at få mikrolån i den nuværende økonomiske situation.

Figur 1: Overblik over mikrofinansieringsfaciliteten Progress' tiltag pr. 31. marts 2012

Medlemsstat	Finansiel formidler	Instrument	Støtte til finansiel formidling (EUR)
BE	<i>microStart</i>	garanti	111 375
BG	<i>Mikrofond</i>	seniorlån	3 000 000
BG	<i>JOBS MFI</i>	seniorlån	6 000 000
CY	<i>Cooperative Central Bank</i>	seniorlån	8 000 000
FR	<i>Créasol</i>	seniorlån	1 000 000
EL	<i>Pancretan Cooperative Bank</i>	garanti seniorlån	803 250 8 750 000
LT	<i>Siauliu Bankas</i>	seniorlån	5 000 000
NL	<i>Qredits</i>	garanti	750 000
PL	<i>FM Bank</i>	garanti	1 940 000
PL	<i>Inicjatywa Mikro</i>	seniorlån	4 000 000
PT	<i>Millenium Bank</i>	garanti	309 488
RO	<i>Patria Credit</i>	garanti seniorlån	960 000 8 000 000
RO	<i>FAER</i>	seniorlån	1 000 000
RO	<i>Banca Transilvania</i>	seniorlån	7 500 000
SI	<i>Volksbank Slovenia</i>	efterstillet lån	8 750 000
ES	<i>ICREF</i>	seniorlån	8 000 000
12 medlems- stater	16 mikrokredit- udbydere	18 kontrakter	73 874 068

⁸

En indirekte kapitalindskuds aftale forventes at blive gennemført med en fond i UK i 2012.

Omfanget af finansielle midler

Pr. 31. marts 2012 havde EIF påtaget sig forpligtelser over for mikrokreditudbydere på i alt 73,87 mio. EUR.

I garantikomponenten udgør forpligtelserne 4,87 mio. EUR (ud af i alt 25 mio. EUR, der står til rådighed for garantier). Dette er langt under de 8 mio. EUR, som var forventet ved udgangen af 2011. EIF har imidlertid bekræftet, at der er en stigende efterspørgsel efter garantier. Dette burde give sig udtryk i yderligere et antal kontrakter i 2012, også kontrakter vedrørende større summer. Stigningen i efterspørgslen skyldes også udvidelsen af garantiperioden fra tre til seks år.

I komponenten finansierede instrumenter overstiger forpligtelserne på 69 mio. EUR til mikrokreditudbydere de forventede 44 mio. EUR. Dette skyldes en stærk efterspørgsel fra sektoren og EIF's vedvarende indsats for at få nye aftaler i stand.

Udbetalinger i forbindelse med seniorlånaftaler sker i rater over en periode på 18 eller 24 måneder. De operationer, der er underskrevet i 2011, forventes derfor at være fuldt ud udbetalt i 2013. Den første rate udbetales, når mikrokreditudbyderen opfylder visse betingelser i forbindelse med f.eks. operativt beredskab eller styrkelse af kundelånepraksis. Enhver udbetaling overstiger typisk ikke 50 % af de samlede forpligtelser. Efterfølgende udbetalinger sker kun, når de tidligere aftalte genereringsmål for mikrolånene er opfyldt.

I marts 2012 var 19,1 mio. EUR blevet udbetalt: 4 mio. EUR til *Cooperative Central Bank* (CY), 4 mio. EUR til *ICREF* (ES), 4 mio. EUR til *Patria Credit* (RO), 2,5 mio. EUR til *Siauliu Bankas* (LT), 2 mio. EUR til *JOBS MFI* (BG), 1,5 mio. EUR til *Mikrofond* (BG), 0,89 mio. EUR til *Inicjatywa Mikro* (PL) og 0,24 mio. EUR til *FAER* (RO).

2.3. Godkendte og afslåede ansøgninger

For at blive finansiell formidler under mikrofinansieringsfaciliteten Progress skal mikrokreditudbydere svare på indkaldelsen af interessetilkendegivelser vedrørende garantier eller indsende ansøgninger direkte til EIF vedrørende de finansierede instrumenter⁹. EIF vurderer forslagene og gennemfører en omfattende kontrol af de ansøgende mikrokreditudbydere. Ved garantier er også Kommissionens godkendelse nødvendig. Når EIF-bestyrelsens godkendelse er givet, forhandler man om kontrakten, som indgås mellem EIF og den finansielle formidler.

Hidtil er ingen ansøgninger om finansiering under mikrofinansieringsfaciliteten Progress blevet afvist formelt. Men efter en første kontakt med EIF har en række mikrokreditudbydere valgt ikke at ansøge. Med hensyn til garantier skete dette til dels, fordi mikrokreditudbyderne mente, at de finansierede instrumenter i sidste ende passede bedre til deres behov.

Med hensyn til de finansierede instrumenter er der blandt de operationer, som ikke længere forberedes formelt, aftaler om seniorlån med to mikrokreditudbydere, som

⁹

http://www.eif.org/what_we_do/microfinance/progress/index.htm.

ikke længere havde brug for støtte fra mikrofinansieringsfaciliteten Progress. Direkte kapitalindsud i en peer-to-peer låneplatform blev opgivet, fordi der var usikkerhed, om dette var i overensstemmelse med afgørelsen. Mere generelt førte nogle kontakter på et tidligt stadium ikke til konkrete operationer, fordi de ønskede beløb var for store, og fordi mikrokreditudbyderens volumen og risikokvalitet var utilstrækkelig, eller fordi deres lånepraksis var problematiske.

Endvidere er en række aftaler, som er godkendt af EIF-bestyrelsen, endnu ikke blevet underskrevet, og det er fortsat usikkert, om de bliver til noget. Dette gælder en indirekte kapitalindsudsinvestering i en fond hjemmehørende i UK, som allerede blev godkendt i december 2010. På grund af udviklingen i den finansielle formidlers struktur synes der ikke mere at være nogen interesse i at indgå en aftale med EIF. Forhandlingerne om en aftale med en italiensk udbyder, som var godkendt af EIF-bestyrelsen, er blevet sat i bero, mens man afventede en bekræftelse af en ny kapitalindsprøjtning på formidlerniveau. Endelig er der usikkerhed om fremtiden for en kautionaftale med en italiensk garantiinstitution på grund af en for nylig gennemført ændring i den nationale lovgivning. Denne ændring hindrer garantiinstitutionens mulighed for at opfylde de supplerende krav i mikrofinansieringsfaciliteten Progress.

3. VIRKNINGERNE FOR LÅNTAGERE AF MIKROLÅN

3.1. Omfanget af mikrolån og antallet af støttemodtagere

Mål

Hvad angår mikrokreditter til slutmodtagere forventes det samlede budget på 203 mio. EUR at generere en sum på 500 mio. EUR i mikrokreditter, dvs. ca. 46 000 mikrolån.

På grundlag af aftalevilkårene i de aktuelle 18 aftaler med mikrokreditudbydere forventes det, at de 73,87 mio. EUR, som der er forpligtelser for pr. marts 2012, dvs. mere end en tredjedel af det samlede budget, vil føre til mere end 170 mio. EUR i mikrolån i de kommende år. En række incitamenter for formidlere sikrer, at dette vil være tilfældet: Hvis mikrokreditudbyderen ikke når de aftalte genereringsmål for mikrolånene, f.eks. ved seniorlån, betyder det, at de skal tilbagebetale lånet hurtigt. Dette giver et klart incitament til en effektiv og omkostningseffektiv udlåning til mikrolåntagerne. Et lignende incitament anvendes ved garantier: I princippet gives de uden omkostninger, men mikrokreditudbydere skal betale en tilsagnsprovision, hvis de udbetaler mindre end 90 % af den aftalte mikrolånsam.

De genererede mikrolånssummer og antallet af støttemodtagere

Pr. marts 2012 havde mikrokreditudbydere i BE, BG, ES, LT, NL, PL og RO¹⁰ genereret en mikrokreditsum på 26,8 mio. EUR i alt (17,8 mio. EUR under garantierne og 9,1 mio. EUR under de finansierede instrumenter). Dette svarer til 15,72 % af den sum, man forventede ville være nået under de 18 aftaler, som blev underskrevet inden marts 2012.

¹⁰

Disse tal vedrører de mikrolånporteføljer, som er etableret af mikrokreditudbydere takket være mikrofinansieringsfaciliteten Progress.

Med hensyn til antallet af lån pr. marts 2012 havde disse mikrokreditudbydere udbetalt 2 933 mikrolån (1 834 under garantier og 1 099 under de finansierede instrumenter). Disse udgjorde 17,8 % af det forventede samlede beløb for de 18 aftaler.

I henhold til EIF's skøn ligger de aktuelle tal i det store og hele på linje med det typiske mønster for etablering af mikrokreditporteføljer over en fastlagt periode på 2-3 år efter underskrivelsen af hver kontrakt. Gennemførelsesmønstrene viser typisk en ikke-lineær opbygning af porteføljer med en langsommere start, der følges af en stærkere stigning i omfang. Efter at en aftale er underskrevet, skal en mikrokreditudbyder forberede starten på mikrolånsaktiviteterne, især når der lanceres et nyt mikrolånprodukt. F.eks. skal en offentlig institution, inden det første mikrolån kan udbetales, evt. igennem en udbudsprocedure for at finde en bank, man kan samarbejde med. Dette kan tage adskillige måneder.

Garantier har sædvanligvis en periode på to år, hvor garantierne står til rådighed, seniorlån omfatter et fastlagt tidsrum på 2-3 år. Dette betyder, at i tidsrummet mellem 2013 og 2015 bør mikrokreditudbydere, som har underskrevet aftaler inden da, nå deres mål for mikrolånssummen og antal.

3.2. Typer af slutmodtagere

Mikrokreditudbydere, som får støtte af mikrofinansieringsfaciliteten Progress, har en lang række slutmodtagere som målgruppe.

Nogle fokuserer på selvstændige og/eller mikrovirksomheder generelt, f.eks. Banca Transilvania (RO), der præsenterer sig selv som "banken for iværksættere", Cooperative Central Bank (CY) med en facilitet for enkeltmandsvirksomheder eller Pancretan Cooperative Bank (EL), som er målrettet mod eksisterende mikrovirksomheder, der har problemer med at få adgang til finansiering.

En række mikrokreditudbydere er målrettede mod iværksættere i landdistrikter, hvor der fokuseres på landbrugssektoren. Dette er særlig udbredt i lande, hvor banker oftest er koncentreret i store byer. FAER og Patria Credit udfylder således et stort hul i Rumænien ligesom Mikrofond i Bulgarien. Inicjatywa Mikro (PL) er ligeledes målrettet mod selvstændige, især producenter i landbruget.

En lang række mikrokreditudbydere har som mål at give iværksættere, der generelt anses for at være relativt risikofylde, adgang til finansiering. FM Bank (PL) koncentrerer sig om virksomheder, der er under 12 måneder gamle. Qredits (NL) har en portefølje garanteret af mikrofinansieringsfaciliteten Progress, som finansierer iværksættere. Volksbank Slovenia og Pancretan Cooperative Bank (EL) er målrettet mod mikrovirksomheder, som er mindre end tre år gamle. Pancretan Cooperative Bank er ligeledes målrettet mod nye låntagere med en levedygtig virksomhedsplan, som ikke kan stille en tilstrækkelig garanti.

Endelig er nogle mikrofinansieringsformidlere under Progress særligt målrettede mod sårbare grupper, såsom unge og kvinder (ICREF (ES)). JOBS MFI (BG) giver mikrolån og mikrolejekontrakter til arbejdsløse eller jobsøgende, som ønsker at etablere deres egen virksomhed. MicroStart (BE) har først og fremmest kunder med indvandrerbaggrund, mens Siauliu Bankas (LT) har fastsat sit mål om finansiering af mindst 50 % kvindelige iværksættere og mikrovirksomheder, som enten beskæftiger

et flertal af kvinder eller er ejet udelukkende af kvinder. Millennium Bank (PT) har som del af sin portefølje etableret et samarbejde med en forening, som støtter mennesker, der er socialt udstødte, såsom hjemløse eller tidligere narkomaner og roma. Créasol (FR) er målrettet mod arbejdsløse, ofte med indvandrerbaggrund, som ønsker at etablere en virksomhed eller udvikle deres virksomhed, og som er blevet afvist i en bank i regionen.

3.3. Den sociale og beskæftigelsesmæssige virkning af mikrofinansieringsfaciliteten Progress

EIF aflægger rapport til Kommissionen om de sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger af mikrofinansieringsfaciliteten Progress på grundlag af oplysninger givet af de mikrokreditudbydere, som faciliteten støtter. Denne form for rapport om sociale virkninger er ikke almindelig markedspraksis og har derfor krævet nogle tilpasninger af de interne procedurer og systemer, således at mikrokreditudbydere kunne aflægge rapport til EIF. Rapporter om sociale virkninger kræves i øjeblikket kun en gang om året med 30. september som sidste frist.

På denne dato i 2011 havde kun fem mikrokreditudbydere startet udlåningen under mikrofinansieringsfaciliteten Progress, men der foreligger kun data om nogle aspekter fra to mikrokreditudbydere. Det, at det var første gang, at man havde en sådan form for rapport, forklarer nogle af problemerne. Data om de beskæftigelsesmæssige og sociale virkninger kan derfor ikke anses for at være repræsentative. Det er ligeledes for tidligt for data om de virksomheders bæredygtighed, som har fået støtte.

Jobskabelse og etablering af virksomheder

Jobskabelsesvirkningerne af mikrofinansieringsfaciliteten Progress kan måles ud fra antallet af arbejdsløse og ikke-erhvervsaktive personer, som startede en virksomhed med hjælp af et mikrolån. På grundlag af de oplysninger, man har fået fra *microStart* (BE) og *Mikrofond* (BG), var dette tilfældet for 27,46 % af kunderne. Herudover tyder noget på, at nogle af de personer, som tidligere havde været ansat, kun havde arbejdet på deltid.

For nogle af mikrovirksomhederne, der allerede var i gang, da mikrolånet blev givet, viser den indsendte information, at næsten 60 % af de støttede virksomheder er mindre end et år gamle. De hører derfor til en gruppe af mikrolåntagere, der anses for at være "risikable". Mere end en tredjedel af de støttede virksomheder er mindre end et halvt år gamle.

Figur 2: De virksomheders historie, som har fået støtte af mikrofinansielle formidlere under Progress-programmet (data pr. september 2011)

	Op til to år	Op til et år	Op til et halvt år
<i>FM Bank</i>	100 %	94,39 %	58,88 %
<i>Mikrofond</i>	40,93 %	30,38 %	13,50 %
<i>microStart</i>	90,74 %	85,19 %	79,63 %
<i>Patria Credit</i>	90,21 %	79,02 %	73,43 %
<i>Qredits</i>	75,42 %	55,87 %	24,39 %
I alt	73,01 %	58,63 %	34,69 %

Inddragelse af dårligt stillede grupper

Det er mere sandsynligt, at personer med et højere uddannelsesniveau starter selvstændig virksomhed end personer med et lavere uddannelsesniveau¹¹. Data fremlagt af *microStart* og *Mikrofond* om deres kunders uddannelsesmæssige baggrund viser imidlertid, at mere end tre fjerdedele af de mikrolånmodtagere, der havde fået en finansiering, enten havde afsluttet en gymnasial uddannelse (71 %) eller kun grundskole (5 %). Dette viser, at disse formidlere også betjener personer, som befinder sig i en mere udsat position på arbejdsmarkedet.

Med hensyn til at være dårligt stillet pga. alder var ca. 5 % af mikrolåntagerne under 25 og 13 % ældre end 54 år. Gruppen mellem 25 og 54 er dog bestemt ikke homogen. En måling af repræsentanter for slutmodtagere i gruppen på mellem 25 og 30 år kan give en større indsigt i mulighederne for mikrofinansieringsfaciliteten Progress til at hjælpe unge med at finde et job. Næsten 10 % af de ansatte i mikrovirksomheder, som har fået finansiering, var unge under 25, og 12 % var ældre over 55.

Tallene for den kønsmæssige fordeling varierer meget. *Mikrofond*, som især er aktiv i landdistrikterne i Bulgarien, har kun en kvindeandel på 28 % (hvilket ligger under det nationale gennemsnit på 31 % kvindelige iværksættere¹²), men de fleste af kunderne hos *microStart*, der opererer i Bruxelles, er kvinder (54 %). Dette tal ligger langt over det nationale gennemsnit på 29 % kvindelige iværksættere.

Med hensyn til inddragelse af andre dårligt stillede grupper pr. september 2011 har de to mikrokreditudbydere, som har aflagt rapport om denne indikator, ikke finansieret nogen handicappede iværksættere. *Mikrofond* rapporterer imidlertid, at 18,8 % af kunderne hører til en minoritet, hvor det oftest drejer sig om romasamfund i landdistrikterne, hvor firmaet er aktivt. Mange af *microStart*'s kunder har en indvandrerbaggrund, og 93 % af dem er født i udlandet. Det vil være nødvendigt at tilpasse formularerne, for at dette kan komme til udtryk i de officielle rapporter.

På grundlag af de oplysninger, de fire mikrokreditudbydere har givet, er ca. 1 % af de ansatte i mikrovirksomhederne, der har fået en finansiering, handicappede, mens 8 % hører til en minoritetsgruppe.

Da tallene for gruppen er meget små, er det for tidligt at drage konklusioner om de sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger af mikrofinansieringsfaciliteten Progress. Målgrupperne, som angivet af mikrokreditudbydere, og de første indikationer med hensyn til den reelle virkning tyder imidlertid på, at mikrofinansieringsfaciliteten Progress hjælper til at skabe job og gøre noget for dårligt stillede grupper i overensstemmelse med det politiske mål om fremme af finansiell integration.

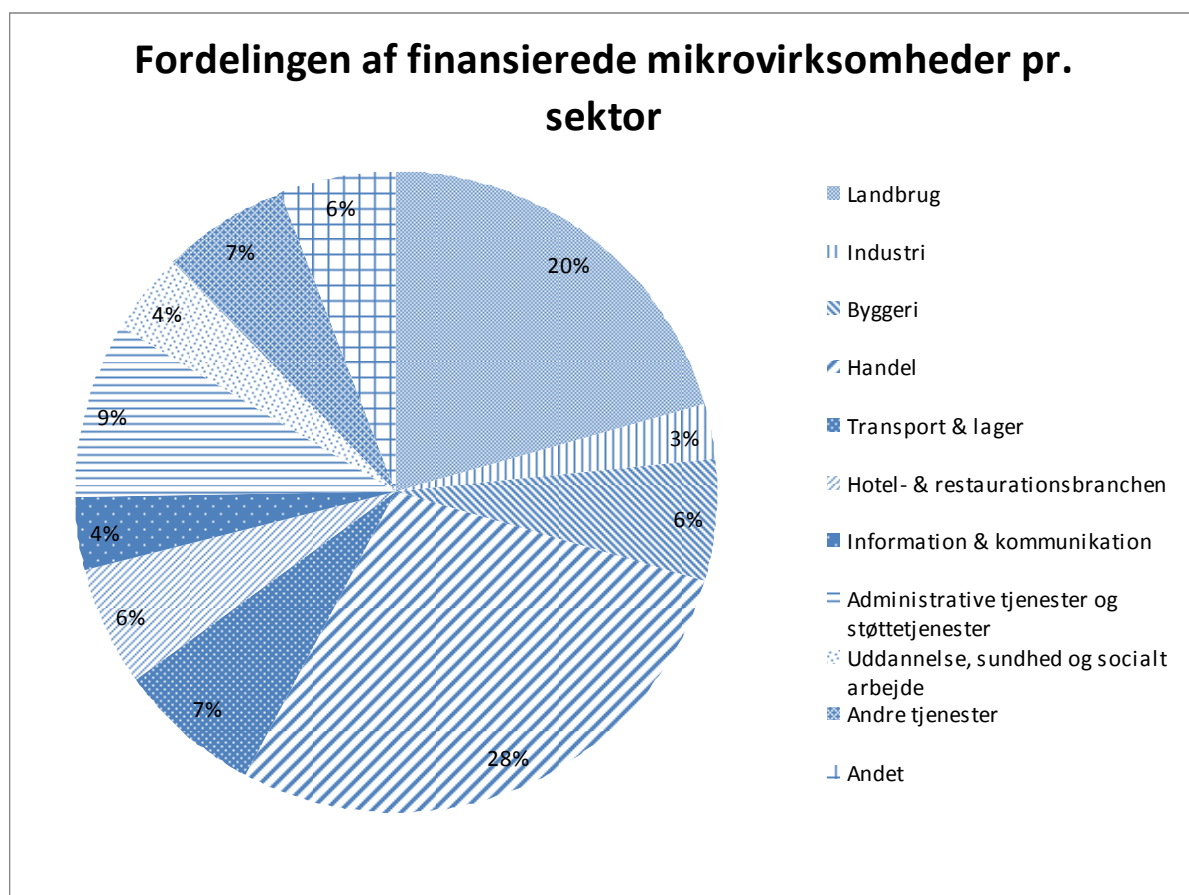
Fordelingen af virksomheder ud fra sektor og geografisk område

De 1 079 mikrolåntagere, som har fået finansiering af de fem rapporterende mikrokreditudbydere pr. september 2011, er aktive inden for en lang række sektoren.

¹¹ Europa-Kommissionen, Flash Eurobarometer 283, *Entrepreneurship in the EU and beyond. A survey in the EU, EFTA countries, Croatia, Turkey, the US, Japan, South Korea and China*, maj 2010.

¹² Europa-Kommissionen, *Ligestilling mellem kvinder og mænd — 2010*, KOM(2009) 694 endelig.

Den vigtigste sektor er handel, som står for 28,5% af de finansierede mikrovirksomheder, fulgt af landbrug, som står for 20%.

Den høje procentuelle andel af mikrovirksomheder i landbrugssektoren kan forklares med *Patria Credit* og *Mikrofond's* inddragelse i stikprøven, da de fokuserer på landdistrikterne i Rumænien og Bulgarien.

4. KOMPLEMENTARITET OG SAMORDNING MED ANDRE EU-INSTRUMENTER

En mikrokreditudbyder har typisk brug for finansiering til opbygning af sin mikrolånportefølje og for risikodelingsinstrumenter for at mindske porteføljerisikoen. Mikrokreditudbyderen har også brug for startkapital og ikke-finansiell teknisk støtte for at opbygge eller forbedre sin institutionelle kapacitet.

Inden for de seneste få år er der blevet givet forskellige elementer af mikrofinansieringsstøtte under en række supplerende EU-instrumenter:

- Mikrofinansieringsfaciliteten Progress udfylder et stort hul ved porteføljefinansieringen.
- Garantier for mikrokreditporteføljer findes allerede under programmet for konkurrenceevne og innovation. I dag supplerer garantier fra programmet for konkurrenceevne og innovation og mikrofinansieringsfaciliteten Progress hinanden. I princippet gives garantier for mikrokreditter kun under programmet for konkurrenceevne og innovation, når der ikke er mulighed for en kontrakt

under mikrofinansieringsfaciliteten Progress, fordi de geografiske kriterier ikke kan opfyldes (lande uden for EU), på grund af maksimumsbeløbets størrelse eller porteføljens rent kommercielle fokus. EIF har offentliggjort retningslinjer for tildeling af en aftale på sit websted for at hjælpe mikrokreditudbydere i ansøgningsprocessen.

- Der er blevet tildelt et begrænset beløb til startkapital for at hjælpe mikrofinansielle formidlere i opbygning af kapacitet gennem Europa-Parlamentets forberedende foranstaltning (EPPA) for at fremme udviklingen af EU-mikrokreditudbydere. *MicroStart* og *Qredits* fik også supplerende støtte under både mikrofinansieringsfaciliteten Progress og EPPA. Da EPPA var et pilotprojekt, er der ikke mulighed for yderligere startkapital i den aktuelle finansieringsperiode. Men initiativets gode resultater førte til, at Kommissionen inddrog et kapacitetsbygningselement i sit mikrofinansielle støtteinstrument, foreslået under Programmet for Sociale Forandringer og Innovation (ligeledes jf. afsnit 5).
- Under JASMINE-initiativet, hvis mål er at forbedre mikrokreditudbydernes kapacitet inden for forskellige områder, f.eks. god forvaltningspraksis, informationssystemer, rapportstandarder og risikostyring, kan disse få en evaluering og/eller en rating af deres organisation opfulgt med rådgivning og uddannelse, målrettet mod afhjælpning af udpegede svagheder. JASMINE hjælper mikrokreditudbydere med at forberede sig på at blive støtteberettigede til yderligere støtte. En række støttemodtagere under JASMINE har med held ansøgt om mikrofinansieringsfaciliteten Progress, f.eks. *JOBS MFI* (BG), *Mikrofond* (BG), *Créasol* (FR), *Qredits* (NL), *Patria Credit* (RO) og *FAER* (RO). Omvendt har en række formidlere i mikrofinansieringsfaciliteten Progress (f.eks. *Qredits* og *microStart*) på et senere stadium ansøgt om hjælp hos JASMINE. Dette viser, at de to initiativer har en komplementerende karakter¹³.
- Mikrofinansieringsfaciliteten Progress supplerer også strukturfondene. En række medlemsstater anvender Den Europæiske Socialfond til finansiering af tjenester for virksomhedsudvikling, såsom rådgivning eller uddannelse for iværksættere. Disse tjenester er kendt for at øge overlevelseseandelen blandt nye virksomheder, selv om de er ret dyre for mikrokreditudbydere. Derfor skal mikrokreditudbydere, som får støtte under mikrofinansieringsfaciliteten Progress, samarbejde med organisationer, som yder disse tjenester, især organisationer der finansieres via ESF.
- Kommissionen har gjort gensidig læring inden for dette område lettere ved at støtte initiativet "Community of Practice on Inclusive Entrepreneurship (COPIE)". Dette netværk under ESF's styringsmyndigheder har udviklet en række redskaber, der dækker udarbejdelse af handlingsplaner, kvalitetsstyring, iværksætteruddannelse, adgang til finansiering samt integreret erhvervsstøtte. Disse redskaber er udarbejdet for at hjælpe politiske aktører til at forbedre

¹³

Det foreslåede opfølgende instrument for mikrofinansiel støtte under Programmet for Sociale Forandringer og Innovation (jf. afsnit 5) vil omfatte et krav til mikrokreditudbydere om at anvende høje kvalitetsstandarder i overensstemmelse med principperne i "den europæiske kodeks for ydelse af mikrokredit".

støttesystemer for at gøre iværksætteri til en realistisk mulighed for alle samfundsmedlemmer, også dårligt stillede grupper. Disse redskaber kan ses på internettet¹⁴.

- Nogle medlemsstater og regioner bruger en del af deres strukturfondsmidler til at forbedre mikroiværksætters adgang til finansiering direkte eller gennem holdingfonde, herunder også inden for rammerne af initiativet JEREMIE.

5. KONKLUSIONER OG FREMTIDSUDSIGTER

Selv om mikrofinansieringsfaciliteten Progress kun har fungeret i lidt over et år, kan man allerede drage en række positive konklusioner. De 18 underskrevne aftaler viser, at mikrofinansieringsfaciliteten Progress imødekommer behovene hos en lang række forskellige mikrokreditudbydere i hele EU. Det forventes, at yderligere aftaler vil blive underskrevet med mikrokreditudbydere i Østrig, Belgien, Tyskland, Irland, Italien, Sverige og UK inden udgangen af 2012. Rapporterne fra mikrokreditudbyderne viser, at faciliteten har haft en positiv virkning med hensyn til beskæftigelse og social integration. Kommissionen vil sammen med EIF undersøge, hvorledes rammen for rapporter om de sociale virkninger kan gøres bedre.

I den næste finansieringsperiode 2014–20 har Kommissionen foreslået en videreførelse af støtten til udvikling af mikrofinansiering i hele EU under programmet for sociale forandringer og innovation (PSCI)¹⁵. Dette vil bygge på den succesfulde formidlermodel ved at tilbyde en lignende bred vifte af produkter, videregivelse af bedste praksis og skabe finansiell integration ved at styrke underforsynede markedssegmenter. Et af kritikpunkterne vedrørende den aktuelle finansieringsperiode er, at EU's mikrofinansieringsstøtte er spredt mellem en lang række adskilte, omend komplementære programmer. Det foreslåede initiativ PSCI forsøger at skabe en "en kvikskranke" for støtte til mikrofinansiering. Det vil ligeledes give støtte til kapacitetsopbygning blandt mikrokreditudbydere på grundlag af erfaringer fra EPPA-initiativet og give mulighed for finansiering af teknisk støtte til mikrokreditudbydere. Finansieringen af mikrofinansieringsordninger, kapacitetsopbygningsaktioner og støttetjenester til iværksætteri vil stadig være mulig i hele EU under strukturfondene (EFRU og ESF), som vil blive administreret i en fælles styring mellem Kommissionen og medlemsstaternes myndigheder.

¹⁴

www.cop-ie.eu.

¹⁵

KOM(2011) 609 endelig.